

Datum

2023-03-02

Vår referens

Paulina Franzén

Utvecklingssamordnare

paulina.franzen@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Rapport om barn och unga i samhällsvård 2022 ASN-2022-20029

Sammanfattning

Aktuell rapport avser uppföljning av de barn som varit placerade i dygnsvård i familjehem, jourhem, på institutioner samt i stödboende för ungdomar 16–20 år av arbetsmarknads- och socialförvaltningen under 2022.

Uppföljningarna är en del i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete och är ett av flera underlag för verksamhetsutveckling.

Syftet är att ge en samlad bild och en helhetssyn på förvaltningens arbete med samhällsvården av barn och unga samt ge grunden till en jämlik uppföljning.

Antalet barn och unga i samhällsvård 2022 är i stort sett oförändrat jämfört med föregående år. Antalet barn som är placerade i familjehem har ökat marginellt medan antalet institutionsplaceringarna och placeringar i stödboende är oförändrat.

Förvaltningen har fortsatt utvecklingsarbetet med att ta fram underlag till uppföljning av barn i samhällsvård. Arbetet har letts av en styrgrupp som bestått av enhetschefer från förvaltningens berörda verksamheter.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner rapporten Uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2022
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden uppdrar åt arbetsmarknads- och socialförvaltningen att under 2024 återkomma med en uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2023.
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden översänder rapporten Uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2022 till kommunstyrelsen utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse - Rapport om barn och unga i samhällsvård 2022

Beslutsplanering

ASN beredning 2023-03-08

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2023-03-16

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2023-03-30

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Avdelningschef för Individ och familj avdelning utredning

Avdelningschef för Individ och familj avdelning insats

Ärendet

Bifogad rapport omfattar 2022 års uppföljning av barn och unga i samhällsvård. Rapporten innehåller uppgifter om alla placerade barn när det gäller grundläggande områden som kön, ålder och lagrum.

Verksamhetsuppföljning av de familjehemsplacerade barnen har gjorts enligt samma modell och verktyg som tidigare år. 2021 beslutade förvaltningsledningen att uppföljning ska göras avseende samtliga placeringsformer för barn och unga. Ett arbete pågår med att utveckla en modell samt verktyg för uppföljning av institutionsplaceringar.

Rapporten avslutas med en analys av socialtjänstens utvecklingsarbete under 2022 samt identifierade utvecklingsområden för barn i samhällsvård 2023.

Uppföljningens resultat

Antalet barn som är placerade i familjehem har ökat marginellt medan antalet institutionsplaceringar och placeringarna i stödboende är oförändrat. Andelen placeringar i HVB och i stödboende i egen regi har ökat kontinuerligt de senaste åren.

Verksamheten har under flera år haft svårt att rekrytera familjehem i tillräcklig utsträckning för att täcka behovet och barnens väntetid i jourhemmen har överstigit de sex månader som lagen anger.

Andelen flickor som placeras i stödboende har ökat även om majoriteten är pojkar. Drygt 40 % av de som är placerade i stödboende är flickor.

Familjehemsplacerade barn blir i stor utsträckning hälsoundersökta. Många av barnen har behov av åtgärder kring psykisk hälsa. Samtidigt framkommer att tillgången till hälsoundersökningar och till barn- och ungdomspsykiatrins insatser är otillräcklig.

Nästan 60 % av de familjehemsplacerade barnen har nått målen i skolan under 2022 vilket är något högre än 2021. Under 2022 har förvaltningen tillsammans med grundskoleförvaltningen genomfört förbättringar av rutinerna som stödjer arbetet med obruten skolgång.

Utvecklingsarbete för barn i samhällsvård 2022

- Fler skolpliktiga barn, i åldrarna sex till 15 år, som är placerade i familjehem har fått tillgång till insatsen *Skolfam*. 2022 hade 151 barn insats via Skolfam, 2021 var det 131 barn.

- Ett samarbete pågår mellan familjehemsvården och förvaltningens öppenvård för att hitta möjligheter till mer stöd som riktar sig till placerade barn.
- Insatsen Föräldrastötten har resursförstärkts under året med ytterligare en person. Stödet som erbjuds till jour- och familjehemsplacerade barn och deras föräldrar på Umgåsen har utvecklats.
- Grund- och fördjupningsutbildning i metoden Signs of safety har fortsatt för handläggare. Ett återkommande forum för metodstöd har implementerats där handläggarna regelbundet kan få stöd.
- Förvaltningen har stärkt stödet kring processen för placeringar på institution, genom funktioner som stödjer och samordnar matchningen samt hanteringen av avtal med externa leverantörer.
- Förvaltningen har under året startat verksamheten, Klivet. Den riktar sig till barn och unga som är placerade i förvaltningens HVB och stödboende och som har tillfälliga behov av en förstärkt öppenvårdsinsats.
- Förvaltningen deltar i regelbundna träffar med representanter för Region Skåne där hälsoundersökningar inför placeringar är fokus.
- Förutsättningar har skapats för att införa avslutsorsaker i verksamhetssystemet vilket kommer att ske 2023.

Utvecklingsområden för barn i samhällsvård 2023

- Under 2023 kommer förvaltningen att starta upp ytterligare ett stödboende i intern regi. Barn och unga 16–20 år som är placerade i stödboende i extern regi ska kunna få behovet tillgodosett i intern regi. De som är placerade på institution ska kunna få en efterföljande vård i förvaltningens stödboenden som en del i en vårdkedja.
- Förvaltningen kommer att göra en översyn över inriktning, målgrupp och metoder på förvaltningens interna HVB. Målet med översynen är att i högre grad tillgodose barn och ungas behov av vård på HVB i intern regi.
- En pilotverksamhet kommer att genomföras där implementeringen av metoden Signs of safety kommer att förstärkas. De delar av verksamheten som barnet kommer i kontakt med vid förvaltningen kommer att vara delaktiga i piloten; från mottagningsfunktion, till utredningsenhet och familjehemsenhet.
- Förvaltningen fortsätter att genomföra och förbättra utbildningarna till familjehem. Likaså kommer stödet till familjehem att utvecklas genom de olika former av stöd som ges genom grupphandledning, beredskapstelefon och mentorsfamiljer.
- Förutom att verka för att det individuella barnets behov av hälso- och sjukvård tillgodoses behöver förvaltningen aktivt uppmärksamma behoven hos barn i samhällsvård i relevanta forum och sammanhang där samverkan sker med Region Skåne, exempelvis inom ramen för hälso- och sjukvårdsavtalet samt i den pågående

omställningen till god och nära vård.¹

- Arbetet med att förtydliga rutiner och ge socialsekreterarna stöd i att använda dem är centralt och fortsätter under 2023. Detta är särskilt viktigt eftersom personalomsättningen är hög och många medarbetare har arbetat relativt kort tid i rollen som socialsekreterare.
- Förvaltningen fortsätter att utveckla verksamhetsuppföljningen av barn som är placerade, vilket är ett långsiktigt arbete som kommer att ta tid. Att säkerställa genomförandet av den nationella brukarundersökningen, och vid behov kompletterande brukarundersökningar, är en viktig del i detta. Uppföljningarna syftar till att öka kunskaperna om barnens vård och om förbättringsbehov i verksamheten

Förvaltningens övervägande

De familjehemsplacerade barnen följs upp i en verksamhetsuppföljning via enkäter till ansvariga socialsekreterare. 2021 genomfördes två piloter med verksamhetsuppföljning av jourhems- respektive institutionsplaceringar som en del i ett påbörjat utvecklingsarbete.

Under 2022 har uppföljningarna fortsatt och utökats inom dessa två placeringstyper. Uppföljningarna sker genom noteringar i styrkort. Verksamhetsuppföljning av stödboendeplaceringar görs inte i dagsläget och behöver utvecklas.

Uppföljningen som inte omfattar volymstatistik bygger på rapportering utanför det ordinarie digitala handläggsystemet i form av enkäter och styrkort. Det innebär ett extra moment för manuell registrering av uppgifter, och därmed en ökad risk för bortfall eller felaktig registrering. Verktyg och metoder för uppföljning behöver utvecklas för att bli mer ändamålsenliga.

Utvecklingsarbetet med sammanslagen verksamhetsuppföljning är omfattande och behöver bedrivas långsiktigt. Arbetet har under 2022 letts av en styrgrupp som bestått av enhetschefer från förvaltningens berörda verksamheter. En mer samlad och tydlig styrning kan på sikt kan bidra till en likvärdig uppföljning av samtliga barn i samhällsvård.

Uppföljningen 2022 visar på en relativt oförändrad situation vad gäller barn och unga i samhällsvård. Antalet barn som är placerade i familjehem har ökat marginellt medan antalet institutionsplaceringar och placeringarna i stödboende är oförändrat.

Förvaltningen utvecklar arbetssätt och metoder för att tillgodose och möta de ibland komplexa behov som barn och unga i samhällsvård har. Som ett led i att satsa på den interna vården har förvaltningen startat en förstärkt öppenvårdsinsats för barn och unga på förvaltningens HVB och stödboenden.

Verksamheten har under flera år haft svårt att rekrytera familjehem i vilket medför att jourhemsplacerade barns placeringstid ofta överstiger de lagstiftade sex månaderna. Det finns ett fortsatt behov av rekryteringsinsatser.

Den förstärkta handledningskompetensen, kompetensprogrammet för familjehemmen och

---

¹ [Om god och nära vård - Kunskapsguiden](#)

det utökade stödet genom metoden ”mentorsfamiljehem” förväntas bidra till att öka intresset hos nya familjehem och till att behålla de erfarna hemmen. Insatserna kräver mer tid för implementering.

En angelägen fråga för förvaltningen är att verka för att barnen ska få sina behov av hälso- och sjukvård tillgodosedda. Förvaltningen fortsätter arbetet med att förtydliga kärnprocesser och rutiner i dessa delar samt att stärka stödet till medarbetarna.

Förvaltningen behöver fortsätta lyfta målgruppens behov i befintliga forum för samverkan som sker med andra förvaltningar och hälso- och sjukvården.

Kunskapen om institutionsvårdens effekter är otillräcklig.² Institutionsvården kan i sig medföra ökade risker för de placerade barnen. Därför är en systematisk verksamhetsuppföljning viktig för att kunna utveckla den egna verksamheten samt motverka sammanbrott. Kunskaperna är också till nytta i samverkan med SIS och med Skånes kommuner som ansvarar för upphandling av HVB och stödboende i privat regi.

Bedömning av konsekvenserna för barn, jämställdhet samt för kommunernas kostnader sammanfattas i korthet nedan.

Konsekvenser för barn

Det är av stor vikt att barn i samhällsvård följs upp på en sammanslagen nivå för att garantera kvalitet i verksamheten. Kunskap om barnens behov och deras åsikter innebär barnens rättigheter stärks och att det sker en kontinuerlig utveckling av vården för dessa barn.

De beskrivna utvecklingsområdena för 2023 utgår från vad som är till barnens bästa och som bidrar till att ge en trygg och säker vård där sammanbrott i vården kan undvikas.

Konsekvenser för jämställdhet

Vid sammanslagen uppföljning synliggörs omotiverade skillnader i vården mellan könen. Denna kunskap är väsentlig för att kunna göra insatser som bidrar till att stärka och möta alla placerade barns rätt till en jämlik och jämställd vård.

Konsekvenser ur ekonomiskt perspektiv

Samhällsvård för barn och unga innebär kostsamma insatser. En sammanslagen uppföljning av vårdens resultat är nödvändig för att kontinuerligt utveckla insatser som bidrar till en effektiv vård, även ur ekonomisk synvinkel.

Genom fler platser i interna stödboenden kommer fler barn och unga som är placerade i stödboende i extern regi ska kunna få behovet tillgodosett i intern regi. Fler barn och unga som är placerade på institution ska kunna få en efterföljande vård i förvaltningens stödboenden som en del i en vårdkedja vilket kan bidra till en effektivare vård med färre avbrott.

Utveckling av stödet till familjehem förväntas att göra Malmö stad mer attraktiv för nya familjehem och därmed på sikt kunna sänka kostnaderna för jourplaceringar och konsulentstött vård.

---

² <https://www.sbu.se/sv/publikationer/SBU-utvarderar/behandlingsfamiljer-for-ungdomar-med-allvarliga-beteendeproblem/>

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef